

НАСИЛИЕ НАД ДЕЦА

Някои идентифицирани проблеми в работата на Зона ЗаКрила
Диляна Маркова, фондация „Асоциация Анимус“

Изслушване на деца

- ▶ Неефективност на беседата в рамките на полицейската проверка
- ▶ Често се провежда от разследващи полицаи/специалисти от Детските педагогически стаи (подход, подобен на този спрямо деца в конфликт със закона)
- ▶ Идентична е на разпита, но няма никаква доказателствена стойност
- ▶ Много често след проведена беседа децата **категорично отказват** да дават други показания, особено в случаи на сексуално насилие над деца

Пример от практиката на Анимус

- ▶ „Отидох в полицията и разказах. След това не помня какво се случи. Толкова пъти съм ходила до полицията, че... Искам да се върне времето назад. Вече не се чувствам като дете.“

(дете, жертва на сексуално насилие, цитирано в съдебно психологична експертиза)

Изслушване на деца

- ▶ Задължително изслушване/разпит на деца в сини стаи, от специално обучени психолози, в присъствието на съдия, с видео запис на изслушването/разпита, който след това да се използва като доказателство
- ▶ Регламентиране на работата и функционирането на сините стаи
- ▶ Въвеждане на изисквания по отношение обучението/специализацията на разпитващите/изслушващите.

Особен представител /повереник на деца

- ▶ Случаи на блудство или сексуално насилие над деца от страна на родител/пастрок/настойник/партньор на родител
- ▶ Специфики на поведението на т.нар. инцестна майка
- ▶ Внимателна преценка на обстоятелства във всеки отделен случай с оглед назначаването на особен представител на пострадалото дете
- ▶ Пример от практиката на Анимус:
 - Дете търси само защита в полицията, след като е станало обект на блудствени действия от страна на баща си;
 - Майка предприема мерки за извеждане на детето от дома, но продължава да живее с мъжа, упражнил сексуално насилие.

Защита при насилие над деца - НПК/ЗМВР или ЗЗДН?

- ▶ Сексуално насилие над деца - глава II, раздел VIII - Разврат, Особена част на НК (чл. 149 и сл. - блудство, съвкупление, изнасилване)
- ▶ Сексуалното насилие като форма на домашно насилие - чл. 2, ал. 1 ЗЗДН «Домашно насилие е всеки акт на ... сексуално ... насилие, както и опитът за такова насилие, ... извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка...»
- ▶ Защитата по ЗЗДН е много по-бърза - извеждане на насилника от дома и осигуряване на физическа и емоционална безопасност на пострадалото дете, което е базисното изискване в такива случаи

Пример от практиката на Анимус

- ▶ Полицейска проверка на място установява, че мъж във видимо нетрезво състояние нанася побой над съпругата си
- ▶ Мъжът е отведен в РУ и задържан за 24 часа; съставен му е протокол по чл. 65 ЗМВР
- ▶ Според свидетелски показания, мъжът е нанесъл побой над съпругата и децата си, като според свидетеля въпросното лице **системно упражнява физически и психически тормоз над съпругата и децата си**
- ▶ Полицията приканва жената да представи медицинско свидетелство за нанесения побой и разяснява правата ѝ по ЗЗДН, но тя не се явява в полицията
- ▶ Полицията изпраща преписката до съда за налагане на мерки за незабавна защита по ЗЗДН.

Пример прод.

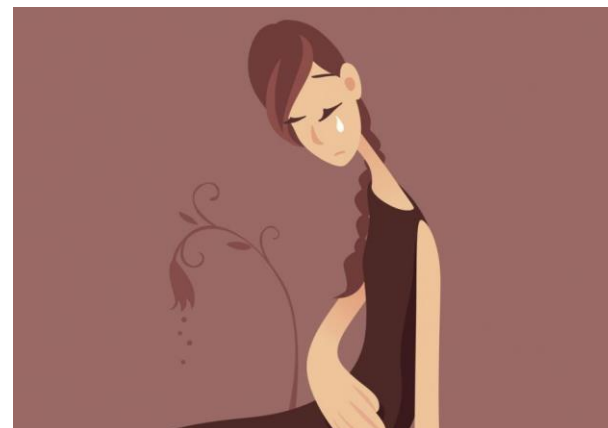

- ▶ Съдът **прекратява** производството по ЗЗДН, тъй като не е сезиран от активно процесуално легитимни лица
- ▶ Чл. 8 ЗЗДН: *„Производството по издаване на заповедта може да се образува по молба на: 1. пострадалото лице, ако е навършило 14-годишна възраст; 2. брат, сестра или лице, което е в родство по права линия с пострадалото лице; 3. настойника или попечителя на пострадалото лице; 4. директора на дирекция "Социално подпомагане", когато пострадалото лице е непълнолетно, поставено е под запрещение или е с увреждания.»*

Пример прод.

- ▶ „Подаването на молба за защита до органите на МВР не означава, че образуваната преписка следва да се изпрати на съда за разглеждане по реда на ЗЗДН, още повече с указания за прилагане на чл. 18 ЗЗДН, което е само по преценка на съда.“
- ▶ „Това може да бъде направено само ако лицето е **направило изрично искане до съда за защита по ЗЗДН.**“
- ▶ „При липса на такова искане, ... полицейският орган следва да разгледа подадената до него молба съгласно ЗМВР и НПК.“
- ▶ Съдът прекратява производството по ЗЗДН и изпраща препис до компетентната дирекция „Социално подпомагане“.

Ролята на дирекциите „Социално подпомагане“

- ▶ Дирекциите „Социално подпомагане“ рядко се възползват от правомощията си по чл. 8, т. 4 от ЗЗДН да инициират производство по издаване на заповед за защита от домашно насилие в случаите на пострадали непълнолетни деца
- ▶ Жените, жертви на домашно насилие, често отказват да подадат молба за защита по ЗЗДН - увреди на емоционално ниво, травматично функциониране, блокирана инициатива, липса на асертивност, колебливост, амбивалентност, страх от ескалиращо насилие
- ▶ Необходимост от защита на децата в ситуация на домашно насилие.

Как взаимодействат социалната и наказателната система?

- ▶ Чл. 5, ал. 1, т. 5 ЗЗДН: задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми
- ▶ Чл. 10, ал. 2 Правилник за прилагане на ЗЗДН: При неизпълнение на мярката (посещаване на специализирани програми), юридическото лице, което изпълнява програмата, незабавно уведомява прокуратурата.
- ▶ Какво следва??

Насилие ≠ липса на родителски капацитет

- ▶ Насочване на извършители на насилие от страна на дирекциите „Социално подпомагане“ към програми
- ▶ Заявка: оценка на родителски капацитет, вместо работа с извършители на насилие
- ▶ Свързани, но не идентични
- ▶ Неразпознаване от страна на социалните служби
- ▶ Подмяна на реалността
- ▶ Омаловажаване на насието
- ▶ Насието е специфичен проблем и изисква специфични подходи на работа.

А след това?

- ▶ Липса на достатъчно услуги за последваща грижа след извеждане на деца, пострадали от насилие, от ситуацията на насилие - кризисни центрове, приемна грижа, центрове за настаняване от семеен тип.

Въпроси?

- ▶ Диляна Маркова,
експерт „Международни програми и застъпничество“,
фондация „Асоциация Анимус“
- ▶ Тел. 02 983 5205; 0888 59 36 62
- ▶ Е-мейл: diliana.markova@animusassociation.org